



**ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ  
ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ  
ΛΕΥΚΑΔΑΣ**



**ΛΕΣΧΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΥ**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ**

Ανακοινώνουμε στα μέλη και στους φίλους της Λέσχης Ανάγνωσης και Στοχασμού του Συνδέσμου Φιλολόγων Λευκάδας και σε κάθε ενδιαφερόμενο, ότι στην επόμενη συνάντησή μας θα παρουσιάσουμε-και θα 'χουμε πολλά να συζητήσουμε- το μυθιστόρημα του γνωστού συγγραφέα **Βασίλη Αλεξάκη: «Οι ξένες λέξεις»**, εκδ. Εξάντας, Αθήνα 2003.

Η ημερομηνία και ο χώρος συνάντησης θα ανακοινωθούν προσεχώς.

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου

Η Πρόεδρος

Η Γενική Γραμματέας

Δρ. Παρασκευή Κοψιδά-Βρεττού

Κατερίνα Ροντογιάννη

**Ενθαρρύνοντας την ανάγνωση...**

Βασίλης Αλεξάκης: «Οι ξένες λέξεις», Εκδόσεις «Εξάντας», 2003, σελ. 334.

...Το μυθιστόρημα «Οι ξένες λέξεις» του Βασίλη Αλεξάκη (ενός συγγραφέα δίγλωσσου ως προς την παραγωγή του, μοιρασμένου στα γαλλικά και τα ελληνικά, ή καλύτερα ακεραιωμένου μέσα από την ταυτόχρονη λογοτεχνική καλλιέργεια αυτών των δύο γλωσσών) εμφανίζεται ήδη από τον τίτλο του προσανατολισμένο σε περιοχές ασυνήθιστες για την τρέχουσα πεζογραφία. Και πράγματι, οι σελίδες που υποστηρίζουν τον τίτλο, το κείμενο δηλαδή, αυτό ακριβώς αποδεικνύουν, μιας και ο ήρωας εδώ δεν είναι τόσο ο αυτοβιογραφούμενος συγγραφέας όσο μια γλώσσα: η γλώσσα σάνγκο της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας.

...Στις «Ξένες λέξεις» η όρεξη για μια τρίτη γλώσσα, «περιφερειακή» μάλιστα, έρχεται στον συγγραφέα Νικολαΐδη, που αποτελεί ευανάγνωστη περσόνα του Αλεξάκη, σαν μια εκδοχή της αναζήτησης ενός «ελιξηρίου της νεότητας». Με αυτήν ακριβώς την αναζήτηση συνδέεται και η επιλογή της γλώσσας σάνγκο, της «δημοτικής» γλώσσας της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας: Εκεί μια φορά κι έναν καιρό έζησε ο παππούς του αυτοβιογραφούμενου συγγραφέα, κάπου εκεί επίσης «έζησε» ο Ταρζάν αλλά και ο Έλλην Γκαούρ, δύο χάρτινοι ήρωες που η σημαδεμένη μνήμη του συγγραφέα τούς ανακαλεί

συχνά με τρυφερότητα;) οι σκιές τους πάντως δεν είναι οι μόνες που κατοικούν το βιβλίο: υπάρχει και η σκιά άλλων μυθιστορηματικών ηρώων του μυθιστορηματικού επίσης συγγραφέα μας, καθώς και ο ίσκιος του πρόσφατα πεθαμένου πατέρα του. Αν στο μυθιστόρημά του «Πριν» ο Βασίλης Αλεξάκης δοκίμαζε να φιλιώσει με την αποδοχή του θανάτου της μάνας, στις «Ξένες λέξεις» η μνήμη καλείται να επεξεργαστεί και να αφομοιώσει το θάνατο του πατέρα.

Η επιλογή της γλώσσας σάνγκο δεν είναι ουδέτερη και ανώδυνη, ή απόρροια ενός γλωσσολογικού εξωτισμού. Ο συγγραφέας μαθαίνει τη νέα γλώσσα όχι για να εγκλωβιστεί σε λεξικά και εγχειρίδια μα για να μάθει έναν κόσμο, ακόμα και να γίνει η φωνή αυτού του κόσμου. Μελετάει λοιπόν το σχετικό λεξικό «με τον ίδιο ενθουσιασμό που διάβαζε μικρός τις περιπέτειες του Ταρζάν» και κινημένος από την εξής βεβαιότητα: «Οι λέξεις μοιάζουν με μετανάστες που αναμασούν τις αναμνήσεις τους: σου μιλάνε για τη χώρα τους χωρίς να σου μεταφέρουν τη νοσταλγία ή τον καημό τους. Αντί να ικανοποιούν την περιέργειά σου, τη διεγείρουν. Σε ενημερώνουν, αλλά δεν σου εμπιστεύονται τα μυστικά τους. Κάθε λέξη που ανακαλύπτω μου δημιουργεί και μια νέα απορία».

Για να λύσει λοιπόν τις απορίες του, κι αφού η αναζήτησή του έχει αρχίσει να αποκτά τα γνωρίσματα της μέθης, μιας ηθελημένης ψύχωσης, δεν του αρκούν τα εγχειρίδια, τα λεξικά και οι συζητήσεις με γλωσσολόγους. Έτσι αποφασίζει να ταξιδέψει στη χώρα των σάνγκο, τη «χώρα του Μποκάσα και των διαμαντιών», όπως ίσως θα τη χαρακτήριζε ένας τουριστικός οδηγός των μέσων της δεκαετίας του 1970, όταν ο «αυτοκράτορας» Ζαν Μπεντέλ Μποκάσα έγινε παγκοσμίως γνωστός για την τρισβάρβαρη δράση του αλλά και για τα διαμάντια που δώρισε στον νυν αρχισυνταγματολόγο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εσταίν. Κι έτσι, στους δύο πόλους και του παρόντος βιβλίου και της γενικότερης παραγωγής του Αλεξάκη, το Παρίσι και την Αθήνα δηλαδή, προστίθεται ένας τρίτος: το Μπανγκί, η πρωτεύουσα της αφρικανικής χώρας, η οποία υπήρξε γαλλική αποικία από τα τέλη του 19ου αιώνα.

«Οι λευκοί Ευρωπαίοι που κατοικούν ακόμα στη χώρα αυτή είναι περίπου χίλιοι», λέει η εγκυκλοπαίδειά μου. Γάλλοι οι περισσότεροι βέβαια, και με αυτούς, αλλά και με ντόπιους, λαϊκούς και λογίους, συγχρωτίζεται ο συγγραφέας μας, ο οποίος πάντως αναζητεί και εντοπίζει και τον τελευταίο Έλληνα της περιοχής. Πρόκειται για έναν Μυτιληνιό που επισκευάζει αυτοκίνητα και ο οποίος θυμάται τον παππού του Νικολαΐδη σαν τον άνθρωπο που κατείχε το μονοπώλιο της παραγωγής καρφιών σε όλη την Ισημερινή Αφρική. Ένας ο «Αφρικανός» Έλληνας, μία και η ελληνική λέξη που έχουν δανειστεί τα σάνγκο (ενώ υπάρχουν και δύο κοινές, αραβικές, ο «ντουνιάς» και το «σεντούκι»). Είναι η λέξη «πολιτική» η οποία όμως «ατυχώς στα σάνγκο σημαίνει «δημαγωγία», «απάτη», μιας και η γλώσσα έχει άποψη για τον τρόπο με τον οποίο ασκείται η εξουσία»...

Παρακολουθώντας τη μοίρα μιας γλώσσας που, παράδοξο πράγμα, δεν διαθέτει το ρήμα «έχω», ο Αλεξάκης παρακολουθεί τη μοίρα μιας χώρας και των λαών που την κατοικούν, υπενθυμίζει δηλαδή ό,τι επιχειρεί να απωθήσει και να παραγράψει η Δύση: την ιστορία της αποικιοκρατίας, ένα από τα σαφέστερα αποτυπώματα της οποίας είναι και το ότι η επίσημη γλώσσα της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας είναι η γαλλική. «Την περίοδο της αποικιοκρατίας οι δάσκαλοι τιμωρούσαν τα παιδιά που μιλούσαν σάνγκο στο σχολείο κρεμώντας τους ένα κόκαλο στο λαιμό», διαβάζουμε. Και τώρα ακόμη, τα σάνγκο μένουν στο περιθώριο.

Μιλώντας για τα πάθη των λέξεων, και εντάσσοντας τεχνικά στην αδρή ούτως ή άλλως πλοκή του μυθιστορήματος τις αλλεπάλληλες παρατηρήσεις γλωσσολογικού χαρακτήρα, ο

Αλεξιάκης μιλάει για τα πάθη των ανθρώπων. Και, δίχως το βιβλίο του να γίνεται μανιφέστο ή καταγγελία, ξύνει μια πληγή που ίσως βιαστήκαμε να τη θεωρήσουμε επουλωμένη. Να υποθέσουμε άραγε ότι οι έπαινοι που έλαβε το μυθιστόρημα στη Γαλλία σημαίνουν κάτι ουσιωδέστερο από την αδάπανη συμμόρφωση προς τα υπέρ της πολυπολιτισμικότητας κηρύγματα;

(Του Παντελή Μπουκάλα, εφ. Η Καθημερινή, 24-6-2003)